

De modererende rol van sociale verbondenheid op de relatie tussen perfectionisme en
suïcidaal gedrag bij Nederlandse adolescenten.

Master thesis

Universiteit van Utrecht

Master programma Clinical Child, Family and Education Studies

Kim Boekestein – 6864260

Datum: 28 mei 2021

Aantal woorden: 4282

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoek 'De modererende rol van sociale verbondenheid op de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij Nederlandse adolescenten'. Dit onderzoek is geschreven ter afronding van de master Orthopedagogiek, aan de Universiteit Utrecht. Na het afronden van mijn opleiding tot leerkracht in het basisonderwijs besloot ik mij verder te ontwikkelen op het gebied van jeugdproblematiek. De afgelopen maanden heb ik mij mogen verdiepen in de suïcidaal gedrag bij adolescenten, een onderwerp dat mij altijd al heeft aangesproken. Het is een heftig en actueel onderwerp waar nog te weinig over bekend is. Met dit onderzoek hoop ik meer begrip te creëren voor de relatie tussen suïcidaal gedrag, perfectionisme en sociale verbondenheid met de klas.

Graag wil ik mijn thesisbegeleider Mandy Gijzen bedanken voor de ondersteuning en enthousiasme waarmee zij mij de gehele periode geholpen heeft. Ik heb deze begeleiding als erg prettig ervaren en het heeft me uitgedaagd om kritisch te zijn naar mijn eigen thesis. Daarnaast wil ik Mandy bedanken voor het beschikbaar stellen van de data die gebruikt kon worden voor dit onderzoek. Ten slotte wil ik mijn medestudenten bedanken voor de ontvangen feedback. Dit maakte het proces van het schrijven van de thesis leuker en makkelijker.

Kim Boekestein,
Oldenzaal, juni 2021

Abstract

Background: Each year, about 70 Dutch adolescents die by suicide. Although the suicide rates in the Netherlands are stable in the last few years, suicide is still one of the leading death causes among adolescents. There are many studies that investigated the protective factors that can prevent suicide or suicidal behavior in adolescents, but few of these looked specifically at the relation between suicidal behavior, perfectionism and social connectedness with the adolescents' school or class. **Aim:** To investigate the relationship between perfectionism, suicidal behavior and social connectedness. **Method:** 1444 Dutch adolescents aged 12 to 14 participated in this study. Baseline data from a cluster-randomised controlled trial was used. The VOZZ questionnaire was used to investigate the degree of suicidal behavior in adolescents. The 'FMPS' was used to determine the adolescents' perfectionism. Finally, four questions were used to investigate the adolescents' sense of belonging to their class and school. Regression analyses and a moderation analysis were performed. **Results:** The results show a significant positive relation between perfectionism and suicidal behavior, and a significant negative relation between adolescent's sense of belonging to their class and school and suicidal behavior. Social connectedness to the school or class is found to be a moderator for this relation. **Conclusion:** Perfectionism in adolescents can be damaging. Adolescents who experience perfectionism are in higher risk of developing suicidal behavior. Social connectedness to adolescents' school or class can be a protective factor for the relation between perfectionism and suicidal behavior. Future research should be longitudinal to further investigate these relations.

Keywords: suicidal behavior, perfectionism, social connectedness, adolescents.

Samenvatting

Achtergrond: Jaarlijks sterven ongeveer 70 Nederlandse adolescenten door suïcide. Hoewel de cijfers de laatste jaren in Nederland redelijk stabiel lijken, blijft suïcide de belangrijkste doodsoorzaak onder adolescenten. Er is veel wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd naar de protectieve factoren die suïcide of suïcidaal gedrag bij adolescenten kunnen voorkomen, maar weinig studies hebben specifiek gekeken naar de relatie tussen suïcidaal gedrag, perfectionisme en sociale verbondenheid met de school of met de klas.

Doel: Het onderzoek van de mogelijke relatie tussen perfectionisme, suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid. **Methode:** 1444 Nederlandse adolescenten namen deel aan dit onderzoek. Er is gebruik gemaakt van baseline data van het cluster-gerandomiseerde STORM onderzoek. De 'VOZZ' is gebruikt om de mate van suïcidaal gedrag te meten. De 'FMPS' is gebruikt om perfectionisme te meten bij de adolescenten. Ten slotte is een viertal vragen gebruikt om de sociale verbondenheid met de school en klas te meten. Regressie analyses en een moderatieanalyse zijn uitgevoerd. **Resultaten:** Uit de resultaten blijkt een significante positieve relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag en een significante negatieve relatie tussen sociale verbondenheid met de school en klas en suïcidaal gedrag. Sociale verbondenheid met de school en klas blijkt een moderator te zijn voor de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten. **Conclusie:** Perfectionisme kan schadelijk zijn voor adolescenten. Zij lopen een verhoogde kans op suïcidaal gedrag. Sociale verbondenheid met de school en klas is mogelijk een protectieve factor voor deze relatie. Aanvullend longitudinaal onderzoek naar deze relaties wordt aangeraden.

Trefwoorden: suïcidaal gedrag, perfectionisme, sociale verbondenheid, adolescenten.

De modererende rol van sociale verbondenheid met de school en de klas op de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij Nederlandse adolescenten.

Suïcide is een groot probleem voor de volksgezondheid (Smith et al., 2017). Suïcide kan gedefinieerd worden als het opzettelijk beëindigen van het eigen leven (Nock et al., 2008). Volgens cijfers van het WHO zijn er jaarlijks wereldwijd ongeveer 10 tot 20 miljoen mensen die een suïcidepoging ondernemen (World Health Organization, 2012). Aan suïcide kan suïcidaal gedrag of het hebben van suïcidale gedachten vooraf gaan. Suïcidale gedachten zijn gedachten over het uitvoeren van handelingen met de intentie om het eigen leven te beëindigen (Nock et al., 2008). De term suïcidaal gedrag betreft alle gedragingen en handelingen met de intentie zichzelf van het leven te beroven (Hamza et al., 2012). Bij kinderen in de tienerleeftijd kan suïcidaal gedrag beginnen met zelfverwonding, waarbij het kind opzettelijk schade aanbrengt aan het eigen lichaam door zichzelf bijvoorbeeld te snijden (Steinhoff et al., 2020). Dit gedrag kan in de adolescentie uiteindelijk leiden tot suïcide (Glenn et al., 2017). In Nederland is suïcide al jaren de belangrijkste doodsoorzaak voor jongeren tussen de 15 en de 29 jaar (Gijzen et al., 2013). Volgens cijfers van het CBS overleden in het jaar 2019 ongeveer 70 Nederlandse jongeren onder de 20 jaar aan zelfdoding (CBS, 2020). Ook de prevalentie van suïcidaal gedrag onder jongeren stijgt wereldwijd jaarlijks (Bridge et al., 2006). Deze problemen leiden tot hoge maatschappelijke kosten. Hierbij valt te denken aan professionele hulp voor nabestaanden of de kosten voor het opruimen na een geslaagde suïcidepoging (Lindqvist, 2008). Ondanks het feit dat er steeds meer interventies beschikbaar zijn om suïcide te voorkomen, blijft het aantal zelfdodingen onder adolescenten stijgen (Gijzen et al., 2013). Hoewel suïcide niet toe te schrijven is aan een enkele factor, blijkt dat bepaalde persoonlijkheidskenmerken een belangrijke rol spelen (Brezo et al., 2006). Het is belangrijk deze voorspellers voor suïcidaal gedrag te herkennen om de stijging van suïcide en suïcidaal gedrag bij jongeren tegen te gaan. Wetenschappelijk onderzoek wijst bijvoorbeeld uit dat perfectionisme een voorspeller kan zijn van suïcidaal gedrag bij adolescenten (Brezo et al., 2006; Magson et al., 2019; de Jonge-Heesen et al., 2020).

Perfectionisme en suïcidaal gedrag

Perfectionisme wordt gekenmerkt door de drang om bovenmatig goed te presteren, een extreem kritische blik op eigen prestaties en een alles-of-niets denkwijze (Arpin-Cribbie et al., 2008; Sommerfeld & Malek, 2019). Perfectionisme is een persoonlijkheidskenmerk dat lastig aan te passen is. Het gedrag dat hierbij hoort, heeft een invloed op alle levensgebieden van de adolescent, met name op school, op het werk en op sociaal gebied (Stoeber & Stoeber, 2009). Perfectionistisch gedrag komt voornamelijk voor in de adolescentie (Flett & Hewitt, 2002). Perfectionistische adolescenten leggen de lat voor zichzelf vaak veel te hoog. De

adolescentie is een belangrijke periode in het leven waarin keuzes moeten worden gemaakt die cruciaal zijn in de verdere ontwikkeling (Ghatol, 2017). De druk die een perfectionistische adolescent ervaart om het altijd goed te moeten doen, kan zorgen voor een gevoel van stress en eenzaamheid (Abdollahi & Carlbring, 2017; Hirsch et al., 2011). Perfectionistische adolescenten kunnen verstrikt raken in negatieve gedachten over eigen handelen. De angst van perfectionisten om te falen en de rigide denkwijze maakt dat zij een groter risico lopen op suïcidaal gedrag of suïcide (de Jonge-Heesen et al., 2020). Perfectionisme bij adolescenten kan vergaande gevolgen kan hebben. Daarom is het belangrijk om te kijken naar factoren die suïcidaal gedrag als uitkomst van perfectionisme kunnen reduceren.

Suïcidaal gedrag, perfectionisme en sociale verbondenheid met de klas

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de sociale verbondenheid die een adolescent ervaart met zijn school of zijn klas, een protectieve factor kan zijn voor suïcidaal gedrag (Marraccini & Brier, 2017). Sociale verbondenheid, ook wel *social connectedness* genoemd, is een belangrijke basisbehoefte van de mens (Arango et al., 2016). Deci en Ryan (2000) beschrijven sociale verbondenheid als het voelen van waardering en vertrouwen in de mensen om je heen. Ook gaat het om het aangaan van relaties met de mensen in je omgeving en het gevoel bij anderen te horen (Carroll et al., 2017). Voor jongeren is het van belang om zich verbonden te voelen met hun school en klas. De adolescentie is een belangrijke tijd waarin jongeren nieuwe vriendschappen sluiten met klasgenoten (Meuwese, 2016). In Nederland zitten kinderen in de tweede klas van het voortgezet onderwijs nog veel bij elkaar in de klas. Ze hebben nog geen profielkeuze gemaakt en hebben in deze periode dus nog veel contact met elkaar. In deze periode worden ze in mindere mate afhankelijk van ouders en gaan ze op zoek naar een eigen identiteit bij vrienden (Lambin et al., 2017). Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de vriendschappen die een adolescent sluit met groepsgenoten positieve effecten heeft op de ontwikkeling (Carroll et al., 2017; Lambin et al., 2017). Jose en collega's (2012) beschrijven de sociale verbondenheid van de adolescent met de school en de klas als het gevoel van acceptatie door klasgenoten en het gevoel er bij te horen. Een verbonden gevoel met de school en klasgenoten vergroot het competentiegevoel en het zelfvertrouwen (Hall-Lande et al., 2007; Jose et al., 2012). Een verbonden gevoel met de school en met de klas kan daarmee een positief effect hebben op de ontwikkeling van de adolescent (Waters et al., 2009; Jose et al., 2012). Perfectionistische adolescenten kunnen juist het gevoel hebben dat ze perfect moeten zijn voor zichzelf en voor klasgenoten, waardoor ze zich mogelijk sneller alleen voelen en geïsoleerd van de buitenwereld (Smith et al., 2017). Ook kunnen ze het idee krijgen nergens bij te horen (Roxborough et al., 2012; Stoeberl et al., 2017). De aanwezigheid van sociale verbondenheid zou er daarentegen voor kunnen zorgen dat perfectionisme minder snel tot suïcidaal gedrag leidt. Uit eerder onderzoek blijkt namelijk dat de combinatie van perfectionistisch gedrag en eenzaamheid

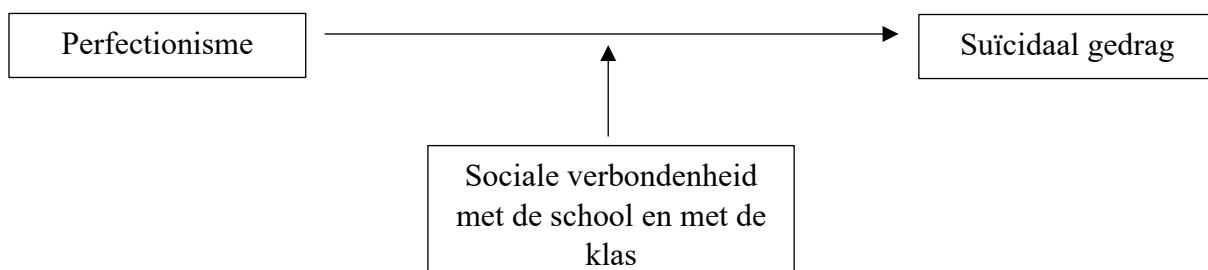
(oftewel een gebrek aan sociale verbondenheid) de kans op suïcidaal gedrag bij adolescenten vergrootte (Lasgaard et al., 2011). Het is aanvullend van belang om te kijken of de aanwezigheid van sociale verbondenheid, als beschermende factor, ook leidt tot een minder sterke relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag.

Dit onderzoek

Er is nog relatief weinig onderzoek verricht naar de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten. Ook is er nog weinig onderzoek gedaan naar het effect van sociale verbondenheid met de school en met de klas, omdat er in voorgaande onderzoeken veelal gefocust werd op het concept eenzaamheid. Om een beter beeld te krijgen naar de relaties tussen deze concepten is aanvullend onderzoek nodig. In deze studie zal daarom antwoord gezocht worden op de volgende vraag: *‘Is er een relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij Nederlandse jongeren tussen de 12 en 14 jaar, en wordt deze gemodereerd door sociale verbondenheid met de school of met de klas?’* Eerst zal onderzocht worden of perfectionisme samenhangt met suïcidaal gedrag bij adolescenten. De eerste deelvraag luidt daarom ook: Is er een relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten tussen de 12 en 14 jaar? Op basis van bovenstaande literatuur wordt verwacht dat perfectionisme positief samenhangt met suïcidaal gedrag bij adolescenten en dat perfectionistische adolescenten dus meer suïcidaal gedrag vertonen dan adolescenten die in mindere mate perfectionistisch zijn.

Vervolgens wordt onderzocht of er een verband bestaat tussen suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid bij de klas. De tweede deelvraag luidt daarom: Is er een relatie tussen sociale verbondenheid met de klas en suïcidaal gedrag bij adolescenten tussen de 12 en 14 jaar? Verwacht wordt dat sociale verbondenheid met de klas negatief samenhangt met suïcidaal gedrag bij adolescenten.

Ten slotte wordt er gestreefd naar het onderzoeken van het effect van sociale verbondenheid op deze relatie. De derde deelvraag luidt daarom ook: Wordt de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten tussen de 12 en 14 jaar gemodereerd door de ervaren mate van sociale verbondenheid met de school of met de klas? Verwacht wordt dat perfectionistische adolescenten die zich in meerdere mate verbonden voelen met de school en de klas minder suïcidaal gedrag laten zien dan perfectionistische adolescenten die zich niet verbonden voelen bij hun school of hun klas.

Figuur 1. *Schematische weergave van het huidige onderzoek.*

Methode

Procedure

Het huidige onderzoek maakt gebruik van de gegevens uit de baseline data van het cluster-gerandomiseerde STORM onderzoek. Met behulp van vragenlijsten is kwantitatieve data verzameld op 15 middelbare scholen in zuidoost Brabant. Participanten zijn kinderen tussen de 12 en 14 jaar uit de tweede klas van het voortgezet onderwijs die de Nederlandse taal voldoende beheersen. Voorafgaand aan de deelname hebben de leerlingen uit het tweede leerjaar van deze middelbare scholen en hun ouders een informatieve brief ontvangen met betrekking tot het STORM onderzoek. Voor deelname was schriftelijke toestemming nodig van zowel ouders als leerlingen. Vervolgens hebben zij een digitale uitnodiging ontvangen om de vragenlijsten in te vullen. Het STORM onderzoek is goedgekeurd door de Medisch-Ethische Toetsingscommissie (METC) Arnhem-Nijmegen. Alle leerlingen zijn met behulp van vragenlijsten gescreend op suïcidaal gedrag. Aan leerlingen met een verhoogd risico voor suïcide is binnen 48 uur hulp geboden door de GGD. Deze leerlingen zijn, na toestemming van ouders, indien noodzakelijk doorverwezen naar gespecialiseerde GGZ. Vervolgens zijn de leerlingen die toestemming hebben gegeven voor het onderzoek uitgenodigd om digitaal een set vragenlijsten in te vullen.

Steekproef

Leerlingen die geen toestemming hebben gegeven voor deelname aan het onderzoek, of waarbij ouders de deelname van het kind aan het onderzoek hebben geweigerd, zijn niet meegenomen in de steekproef. Ook kinderen die al behandeld worden voor stemmingsproblemen zijn niet in de steekproef opgenomen. De totale steekproef bestaat uit 1444 leerlingen tussen de 12 en 14 jaar uit het tweede studiejaar. De gemiddelde leeftijd van deze scholieren is 13,9 jaar, met een SD van 0,5. Van de deelnemende scholieren is 56,2% vrouwelijk ($N = 752$) en 43,8% mannelijk ($N = 586$). Het opleidingsniveau van de scholieren varieert van 41,2% VMBO/MAVO niveau ($N = 532$), 29% HAVO niveau ($N = 367$), 28,7% VWO niveau ($N = 363$) tot 0,2% speciaal onderwijs niveau ($N = 2$).

Variabelen

Voor het meten van de variabelen zijn verschillende vragenlijsten afgenomen. De data komt voort uit zelfrapportage van scholieren.

Suïcidaal gedrag. Voor het meten van suïcidaal gedrag is gebruik gemaakt van de *Vragenlijst over Zelfdoding en Zelfbeschadiging* ([VOZZ]; Huisman et al., 2015) De VOZZ kan gebruikt worden als inventarisatie-instrument van risico- en beschermende factoren van suïcidaliteit (Huisman et al., 2015). Deze vragenlijst bevat 39 items over het leven van de

jongere, zelfverminking, zelfmoord en zelfmoordgedachten van de jongeren in de afgelopen 7 dagen. Vragen met betrekking tot het leven van de respondent kunnen worden beantwoord op een vijfpuntsschaal van 1 (= helemaal mee eens) tot 5 (= helemaal niet mee eens). Vragen met betrekking tot suïcide en zelfverminking kunnen ook worden beantwoord op een vijfpuntsschaal van 1 (= nooit) tot 5 (= vaak). Een voorbeeldvraag uit de schaal voor suïcidaal gedrag: *“Ik heb de neiging mezelf in gevaar te brengen”*. Vragen met betrekking tot suïcidale gedachten van de jongeren in de afgelopen 7 dagen kunnen beantwoord worden op een vijfpuntsschaal van 1 (= nooit) tot 5 (= dagelijks). Een hogere score indiceert meer suïcidaal gedrag, waarbij een score van 86 of hoger aanvullende hulp indiceert. De schaal voor suïcidaal gedrag is betrouwbaar $\alpha = .91$ (Huisman et al., 2015).

Perfectionisme. Voor het meten van perfectionisme is gebruik gemaakt van de *Frost Multidimensional Perfectionism Scale* ([FMPS]; Frost et al., 1990). Perfectionisme wordt binnen de FMPS gemeten aan de hand van 35 items op een vijfpuntsschaal van 1 (= helemaal niet waar) tot 5 (= helemaal waar). Een voorbeeldvraag uit de schaal voor perfectionisme: *“Het is belangrijk voor mezelf dat ik heel erg competent ben in alles wat ik doe”*. Een hoge score op deze schaal wijst op meer perfectionisme. De schaal voor perfectionisme binnen de FMPS is betrouwbaar: $\alpha = .90$ (Frost et al., 1990).

Sociale verbondenheid met de school en de klas. Sociale verbondenheid met de school en de klas is gemeten met een viertal items. Deelnemers kunnen de 4 vragen met betrekking tot sociale verbondenheid beantwoorden op een zevenpuntsschaal van 1 (= sterk mee oneens) tot 7 (= sterk mee eens). Een voorbeeldvraag uit de schaal voor sociale verbondenheid met de klas: *“Ik identificeer mij met de andere jongeren in mijn klas”*. Een hogere score op deze school wijst op meer sociale verbondenheid volgens de leerling zelf met de klas. De schaal voor sociale verbondenheid met de school en de klas is betrouwbaar: $\alpha = .69$.

Analyseplan

Voor de analyses is gebruik gemaakt van het programma SPSS: versie 27. In alle analyses is een p-waarde van $< .05$ beschouwd als statistisch significant. Daarnaast is gebruik gemaakt van een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

Voor het beantwoorden van de deelvragen is een multiële hiërarchische regressieanalyse uitgevoerd. Hierbij is ‘perfectionisme’ de onafhankelijke variabele, ‘suïcidaal gedrag’ de afhankelijke variabele en ‘sociale verbondenheid in de klas’ de moderator. Verondersteld werd namelijk dat de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag gemodereerd wordt door de mate van sociale verbondenheid met de klas die de adolescent ervaart. Perfectionistische adolescenten kunnen in mindere mate sociaal verbonden zijn, wat kan leiden tot meer suïcidaal gedrag. Voor de variabele ‘sociale verbondenheid met de klas en de school’ zijn interactietermen aangemaakt. Voor het beschrijven van het interactie-effect

zijn de waarden gestandaardiseerd om multicollineariteit tegen te gaan. Voorafgaand aan de analyse is gecontroleerd of aan de volgende assumpties is voldaan: uitschieters, normaalverdeling, multicollineariteit en lineariteit. Vervolgens is de analyse uitgevoerd.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

In Tabel 1 worden de gemiddelden, standaarddeviaties, aantallen en correlaties weergegeven voor de afhankelijke variabele (suïcidaal gedrag) en de onafhankelijke variabelen (perfectionisme en sociale verbondenheid met de school en de klas). Uit de tabel blijkt dat de participanten een gemiddelde score behalen op suïcidaal gedrag van $M = 61.1$, waar een score van 86 of hoger zorgelijk is. Vervolgens is gebruik gemaakt van een correlatiematrix voor het verkennen van de samenhang tussen suïcidaal gedrag, perfectionisme en sociale verbondenheid met de klas (Tabel 1). Uit de tabel blijkt een positieve correlatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag ($r = .48$), een medium effect-grootte volgens Cohen (1988). Perfectionisme hangt dus samen met meer suïcidaal gedrag bij adolescenten. Suïcidaal gedrag is negatief gecorreleerd met sociale verbondenheid met de klas ($r = -.30$). Dit is opnieuw een medium effect-grootte (Cohen, 1988). Een adolescent die minder verbonden is met zijn klas lijkt meer kans te lopen op suïcidaal gedrag. Ten slotte is perfectionisme negatief gecorreleerd met sociale verbondenheid met de klas ($r = -.08$). Dit betreft een kleine effect-grootte (Cohen, 1988).

Tabel 1. *Gemiddelden, Standaarddeviaties, Aantallen en Correlaties tussen Suïcidaal gedrag, Perfectionisme en Sociale Verbondenheid.*

	1. Suïcidaal gedrag	2. Perfectionisme	3. Sociale verbondenheid
1. Suïcidaal gedrag	-		
2. Perfectionisme	.48**	-	
3. Sociale verbondenheid	-.30**	-.08*	-
M	61.1	18.6	20.1
SD	15.3	71.2	4.9
N	1261	1044	1033

Noot. M = gemiddelde, SD = standaarddeviatie, N = aantal

*P < .05, **P < .01

Perfectionisme en Suïcidaal Gedrag

Voor de analyse van de data is gebruik gemaakt van het programma IBM SPSS Statistics 27, waarbij een p-waarde van $p < .05$ als significantieniveau is gehanteerd. Om de eerste deelvraag te beantwoorden, is antwoord gezocht op de vraag of perfectionisme samenhangt met suïcidaal gedrag bij adolescenten. Voorafgaand is gecontroleerd of aan een aantal assumpties is voldaan. Om lineariteit te beoordelen, is gebruik gemaakt van een scatterplot waarin de schaal voor suïcidaal gedrag is uitgezet tegen de schaal voor perfectionisme. Vervolgens is de best passende regressielijn geplaatst. Hieruit blijkt een positief lineair verband. Er blijkt geen sprake te zijn van multicollineariteit. Aan de hand van een histogram is gebleken dat de variabele 'suïcidaal gedrag' rechtsscheef verdeeld zijn. Dit betekent dat lagere waarden in frequentie oververtegenwoordigd zijn in deze variabelen. Omdat de steekproef groter is dan $N = 30$, kan de analyse wel worden uitgevoerd. Er is sprake van meerdere uitschieters met een waarde voor standardized residuals groter dan 3.3. Er is gecontroleerd op invoerfouten, waarbij geconcludeerd kan worden dat alle scores van de respondenten logisch passen binnen de range. Een hoge score betekent namelijk meer suïcidaal gedrag en het is te verwachten dat suïcidaal gedrag slechts bij een enkeling erg hoog zal zijn. Daarom is besloten de uitschieters in de analyse mee te nemen.

Verwacht werd dat suïcidaal gedrag bij jongeren zou samenhangen met perfectionisme. Uit de analyse blijkt dat perfectionisme een significante voorspeller is voor suïcidaal gedrag, $F(1,1043) = 314.47$, $p < .001$. Het model verklaart 23% van de variantie in suïcidaal gedrag, $R^2 = .23$. Het betreft een positief verband, $B = .396$, $p < .001$. Dit betekent dus dat perfectionisme een voorspeller is voor suïcidaal gedrag bij jongeren.

Sociale verbondenheid en Suïcidaal Gedrag

Voor de tweede deelvraag is het verband tussen sociale verbondenheid met de klas en suïcidaal gedrag onderzocht door middel van een enkelvoudige regressieanalyse. Opnieuw is gecontroleerd of aan alle assumpties is voldaan. De lineariteit is beoordeeld aan de hand van een scatterplot, waarbij de schaal voor suïcidaal gedrag is uitgezet tegen de schaal voor sociale verbondenheid bij de klas. Hieruit bleek een negatief lineair verband. Daarnaast is er sprake van homoscedasticiteit. Opnieuw is er sprake van enkele uitschieters. Deze uitschieters worden wel in de analyse meegenomen, omdat de scores logisch passen binnen de range. Er is geen sprake van multicollineariteit.

Verwacht werd dat er een negatief verband zou bestaan tussen sociale verbondenheid bij de klas en suïcidaal gedrag bij adolescenten. Uit de analyse blijkt dat sociale verbondenheid een significante voorspeller is voor suïcidaal gedrag $F(1,1031) = 104,96$, $p < .001$. Het model verklaart 9% van de variantie in suïcidaal gedrag, $R^2 = .09$. Het betreft een negatief verband, $B = -.937$, $p < .001$. Dit betekent dat sociale verbondenheid bij de school of bij de klas zorgt voor minder suïcidaal gedrag.

Interactie-effect

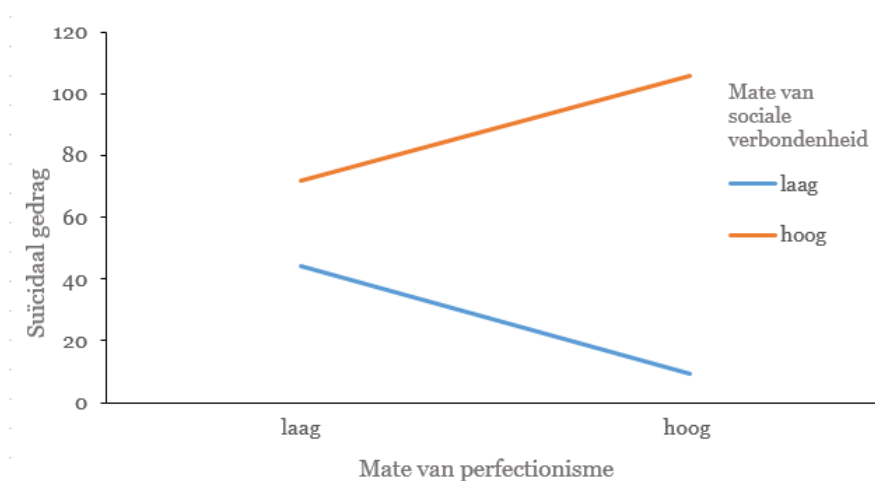
Voor het beantwoorden van de laatste deelvraag is een multiële regressieanalyse met interactie-variabele uitgevoerd om te onderzoeken of sociale verbondenheid met de klas een moderator is voor de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag. Voorafgaand zijn opnieuw de assumpties gecontroleerd. Er zijn gecentreerde variabelen aangemaakt voor suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid bij de klas om multicollineariteit tegen te gaan.

Tabel 2. *Moderatie-analyse met Sociale Verbondenheid als Moderator en Perfectionisme als Voorspeller van Suïcidaal Gedrag.*

	<i>B</i>	95 % CI	<i>t</i>	<i>p</i>
Constant	60.76	[60.0, 61.53]	155.75	<.001
Perfectionisme	.36	[.32, .40]	16.90	<.001
Sociale verbondenheid	-.87	[-1.03, -.72]	-10.94	<.001
Perfectionisme*Sociale verbondenheid	-.02	[-.03, -.01]	-5.10	<.001

Sociale verbondenheid wordt toegevoegd als moderator om te kijken of de relatie tussen suïcidaal gedrag en perfectionisme wordt beïnvloed door sociale verbondenheid bij de school en de klas. Uit de analyse blijkt dat het model significant is: $F(3,1027) = 165.51$, $p < .001$, $R^2 = .33$. Daarnaast blijkt uit de analyse dat de interactieterm een significante negatieve voorspeller is voor suïcidaal gedrag (zie Tabel 2). Hoe hoger de sociale verbondenheid die de adolescent ervaart bij zijn of haar school en klas, hoe minder sterk de relatie is tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag. Dit interactie-effect is ook terug te vinden in Figuur 1.

Figuur 1. *Interactie-effect van de mate van sociale verbondenheid op de relatie tussen suïcidaal gedrag en perfectionisme.*

Discussie en Conclusie

Jaarlijks overlijden in Nederland ongeveer 70 jongeren aan de gevolgen van zelfdoding (CBS, 2020). Recentelijk wetenschappelijk onderzoek focust op de voorspellers voor suïcidaal gedrag, zodat er preventief gehandeld kan worden en interventies kunnen worden ingezet om suïcidaal gedrag te voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat perfectionisme een voorspeller kan zijn voor suïcidaal gedrag bij jongeren (Smith et al., 2016). Terwijl de sociale verbondenheid die een adolescent ervaart bij zijn school en zijn klas mogelijk een protectieve factor kan zijn voor suïcidaal gedrag (Waters et al., 2009; Jose et al., 2012).

In huidig onderzoek is daarom onderzocht of suïcidaal gedrag bij adolescenten samenhangt met perfectionisme en sociale verbondenheid met de klas. Ten slotte is onderzocht of sociale verbondenheid bij de klas een moderator is voor de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag.

Verwacht werd dat er een relatie bestaat tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat perfectionistische adolescenten vaak een gevoel van angst ervaren om te falen (de Jonge-Heesen et al., 2020). Ook isoleren zij zich sneller van de buitenwereld, waardoor een gevoel van eenzaamheid kan ontstaan (Smith et al., 2017). Dit maakt dat dat perfectionistische adolescenten een grotere kans hebben op suïcidaal gedrag (de Jonge-Heesen et al., 2020). De verwachting voor het verband tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag wordt ondersteund door de gevonden resultaten in deze studie. Er bleek een significant positief verband tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten. Dit houdt in dat suïcidaal gedrag hoger is naarmate iemand meer perfectionistisch is.

Ten tweede is onderzocht of er een relatie bestaat tussen suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid met de klas. Sociale verbondenheid is een belangrijke basisbehoefte van de mens (Arango et al., 2016). Vooral voor adolescenten is het belangrijk om zich verbonden te voelen met de school en de klas (Jose et al., 2012). Zo vergroot een verbonden gevoel met klasgenoten het competentiegevoel en het zelfvertrouwen van adolescenten (Hall-Lande et al., 2007). Verwacht werd dat er een negatieve relatie zou bestaan tussen suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid met de school en klas. De verwachting voor het verband tussen deze concepten wordt ondersteund door de gevonden resultaten. Er bleek een significant negatief verband. Dit houdt in dat adolescenten die zich in meerdere mate verbonden voelen met hun school of klas, minder suïcidaal gedrag vertonen.

Ten slotte is getoetst of sociale verbondenheid een moderator is voor de relatie tussen suïcidaal gedrag bij jongeren en perfectionisme. Op basis van de literatuurstudie werd verwacht dat de mate van sociale verbondenheid bij de klas invloed zou kunnen hebben op de relatie tussen suïcidaal gedrag en perfectionisme (Marraccini & Brier, 2017). Uit de resultaten

blijkt dit te kloppen. De interactieterm is een significante negatieve voorspeller voor suïcidaal gedrag. Meer sociale verbondenheid bij de school en klas zorgt voor een minder sterke relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag. De sociale verbondenheid die een adolescent met zijn klas en school ervaart, heeft een positieve invloed op de ontwikkeling. Perfectionisten kunnen zich snel eenzaam en geïsoleerd voelen van de buitenwereld, wat juist kan leiden tot meer suïcidaal gedrag (Roxborough et al., 2012; Stoeber et al., 2017). Vooral voor perfectionistische adolescenten kan de mate van sociale verbondenheid met de school en klas een protectieve factor zijn voor het ontwikkelen van suïcidaal gedrag. Wanneer zij meer verbondenheid ervaren met hun school en klasgenoten, ervaren zij minder eenzaamheid en is de kans op suïcidaal gedrag kleiner (Lasgaard et al., 2011).

Sterke punten en beperkingen.

Huidig onderzoek kent sterke punten, beperkingen en aanbevelingen. Binnen dit onderzoek is gebruik gemaakt van zelfrapportage van jongeren. Dit geeft een duidelijk beeld van de percepties van de jongeren zelf. Ook wordt er gebruik gemaakt van een grote steekproef van 1444 participanten. De grote steekproef zorgt er door de grotere power voor dat verbanden duidelijk aangetoond kunnen worden. Daarnaast is het onderzoek waarvan de data gebruikt is voor deze studie goedgekeurd door de Medisch-ethische Toetsingscommissie (METC) Arnhem-Nijmegen. Tenslotte hebben de vragenlijsten die voor dit onderzoek gebruikt zijn, zoals gemeten met de Cronbach's alpha, een hoge betrouwbaarheid.

Huidig onderzoek kent naast sterke punten ook een aantal beperkingen. Er is gebruik gemaakt van een steekproef waarvan het grootste deel van de respondenten afkomstig is uit Brabant. Omdat de meting alleen heeft plaatsgevonden binnen één gebied in Nederland, is de steekproef niet representatief voor de rest van Nederland. De resultaten kunnen namelijk niet gegeneerd worden naar alle regio's in Nederland. Een andere beperking is dat er gebruik is gemaakt van cross-sectionele data. Hierdoor kunnen geen uitspraken worden gedaan of variabelen op de lange termijn op dezelfde manier beïnvloeden.

Suggesties voor vervolgonderzoek en implicaties voor de praktijk.

Huidig onderzoek genereert nieuwe kennis voor de wetenschappelijke praktijk. Daarnaast is het ook belangrijk dat de focus ligt op de preventie van suïcidaal gedrag bij adolescenten. Het is belangrijk dat suïcidaal gedrag in een vroeg stadium herkend wordt, zodat interventies ingezet kunnen worden om uiteindelijk suïcide onder adolescenten tegen te gaan. Om dit te kunnen realiseren zal er binnen de hulpverlening meer kennis ontwikkeld moeten worden over de protectieve factoren en de risicofactoren voor suïcidaal gedrag. Daarnaast is het van belang om voor vervolgonderzoek te kiezen voor een longitudinaal onderzoeksdesign, zodat er conclusies kunnen worden getrokken over verbanden op de langere termijn. Daarnaast wordt aanbevolen om voor vervolgonderzoek gebruik te maken van een meer representatieve steekproef, waarbij ook respondenten worden gezocht in

andere delen van Nederland. Dit maakt het onderzoek meer generaliseerbaar. Sociale verbondenheid met de school en klas blijkt uit huidig onderzoek een mogelijke protectieve factor te zijn voor suïcidaal gedrag. Aanvullend, longitudinaal onderzoek zal meer inzichten kunnen geven over deze relatie op langere termijn.

Verder wordt voor vervolgonderzoek aangeraden om perfectionisme onder te verdelen in verschillende soorten. Slaney en collega's (2001) onderscheiden twee soorten perfectionisme: helpend en dwangmatig. Helpend perfectionisme wordt omschreven als het streven naar goede prestaties, waarbij de adolescent vervolgens tevreden is wanneer het gewenste doel is behaald. Dwangmatige perfectionisten leggen de lat onrealistisch hoog, waardoor doelen vaak onhaalbaar zijn en ze het gevoel krijgen niks goed te doen (Lo & Abbott, 2013). Juist voor deze laatste groep lijkt de kans op suïcidaal gedrag groter. Voor aanvullend onderzoek lijkt het interessant om onderscheid te maken tussen deze twee verschillende soorten perfectionisme en om te onderzoeken welke relaties bestaan met suïcidaal gedrag.

Samenvattend toont deze studie aan dat er een positieve relatie bestaat tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag bij adolescenten. Ook blijkt er een negatieve relatie tussen sociale verbondenheid en suïcidaal gedrag. Sociale verbondenheid blijkt de relatie tussen perfectionisme en suïcidaal gedrag te modereren. Huidig onderzoek vormt daarmee een uitbreiding op de bestaande kennis over perfectionisme, suïcidaal gedrag en sociale verbondenheid. Om de gevonden resultaten te bevestigen zal aanvullend wetenschappelijk onderzoek moeten worden uitgevoerd waarbij gebruik wordt gemaakt van een longitudinaal design. Het is van belang om de verbondenheid van adolescenten met de school en klas te vergroten om zo uiteindelijk suïcidaal gedrag te verminderen.

Literatuur

- Abdollahi, A., & Carlbring, P. (2017). Coping style as a moderator of perfectionism and suicidal ideation among undergraduate students. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 35, 223-239. <https://doi.org/10.1007/s10942-016-0252-0>
- Arango, A., Opperman, K. J., Gipson, P. Y., & King, C. A. (2016). Suicidal ideation and suicide attempts among youth who report bully victimization, bully perpetration and/or low social connectedness. *Journal of Adolescence*, 51, 19-29. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.05.003>
- Arpin-Cribbie, C. A., Irvine, J., Ritvo, P., Cribbie, R. A., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2008). Perfectionism and psychological distress: A modelling approach to understanding their therapeutic relationship. *Journal of Relational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 26, 151-167. <https://doi.org/10.1007/s10942-007-0065-2>
- Brezo, J., Paris, J., & Turecki, G. (2005). Personality traits as correlates of suicidal ideation, suicide attempts, and suicide completions: a systematic review. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 113(3), 180-206. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2005.00702.x>
- Bridge, J. A., Goldstein, T. R., & Brent, D. A. (2006). Adolescent suicide and suicidal behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 42, 372-394. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01615.x>
- Carroll, A., Bower, J. M., & Muspratt, S. (2017). The conceptualization and construction of the self in a social context – social connectedness scale: A multidimensional scale for high school students. *International Journal of Educational Research*, 81, 97-107. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2016.12.001>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2^e ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Flett, G. L., Heisel, M. J., & Hewitt, P. L. (2014). The destructiveness of perfectionism revised: Implications for assessment of suicide risk and the prevention of suicide. *Review of General Psychology*, 18(3), 156-172. <https://doi.org/10.1037/gpr0000011>
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468. <https://doi.org/10.1007/BF01172967>
- Gijzen, S., Boere-Boonekamp, M. M., Lhoir, M., & Need, A. (2013). Child mortality in the Netherlands in the past decades: An overview of external causes and the role of public health policy. *Journal of Public Health Policy*, 35(1), 43-59. <https://doi.org/10.1057/jphp.2013.41>
- Ghatol, S. D. (2017). Academic stress among higher secondary school students: A review.

- International Journal of Advanced Research*, 4(1), 38-41.
- Glenn, C. R., Lanzillo, E. C., Esposito, E. C., Santee, A. C., Nock, K. M., & Auerbach, R. P. (2017). Examining the course of suicidal and nonsuicidal self-injurious thoughts and behaviors in outpatient and inpatient adolescents. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 45(5), 971-983. <https://doi.org/10.1007/s10802-016-0214-0>
- Hall-Lande, J. A., Eisenberg, M. E., Christenson, S. L., & Neumark-Sztainer, D. (2007). Social isolation, psychological health and protective factors in adolescence. *Adolescence*, 42(166), 265-286.
- Hamza, C. A., Stewart, S. L., Willoughby, T. (2012). Examining the link between nonsuicidal self-injury and suicidal behavior: A review of the literature and an integrated model. *Clinical Psychology Review*, 32, 482-495. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.05.003>
- Hirsch, J. K., Webb, J. R., & Jeglic, E. L. (2011). Forgiveness, depression, and suicidal behavior among a diverse sample of college students. *Journal of Clinical Psychology*, 67(9), 896-906. <https://doi.org/10.1002/jclp.20812>
- Huisman, A., Smits, N., & Kerkhof, A. J. F. M. (2015). Signaleren van suïcidaliteit bij jongeren met de VOZZ-vragenlijst. *Tijdschrift Jeugdgezondheidszorg*, 47(6), 118-120. <https://doi.org/10.1007/s12452-015-0035-5>
- de Jonge-Heesen, K. W. J., Rasing, S. P. A., Vermulst, A. A., Engels, R. C. M. E., & Creemers, D. H. M. (2020). How to cope with perfectionism? Perfectionism as a risk factor for suicidality and the role of cognitive coping in adolescents. *Journal of Relation-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*. <https://doi.org/10.1007/s10942-020-00368-x>
- Jose, P. E., Ryan, N., & Pryor, J. (2012). Does social connectedness promote a greater sense of well-being in adolescence over time? *Journal of Research on Adolescence*, 22(2), 235-251. <https://doi.org/10.1111/j.1532.7795.2012.00783.x>
- Lambin, M., Murawski, C., Whittle, S., & Fornito, A. (2017). Social connectedness, mental health and the adolescent brain. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 80, 57-68. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2017.05.010>
- Lasgaard, M., Goossens, L., & Elklit, A. (2011). Loneliness, depressive symptomatology and suicide ideation in adolescence: Cross-sectional and longitudinal analyses. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 39, 137-150. <https://doi.org/10.1007/s10802-010-9442-x>
- Lindqvist, P., Johansson, L., & Karlsson, U. (2008). In the aftermath of teenage suicide: A qualitative study of the psychosocial consequences for the surviving family members. *BMC Psychiatry*, 26(8), 1-7. <https://doi.org/10.1186/1471-244X/8/26>
- Lo, A., & Abbott, M. J. (2013). Review of the theoretical, empirical, and clinical status of

- adaptive and maladaptive perfectionism. *Behaviour Change*, 30(2), 96-116.
<https://doi.org/10.1017/bec.2013.9>
- Magson, N. R., Oar, E. L., Fardouly, J., Johnco, J. C., & Rapee, R. M. (2019). The preteen perfectionist: An evaluation of the perfectionism social disconnection model. *Child Psychiatry & Human Development*, 50(6), 960-974. <https://doi.org/10.1007/s10578-019-00897-2>
- Marracchini, M. E., & Brier, Z. M. F. (2017). School connectedness and suicidal thoughts and behaviors: A systematic meta-analysis. *School Psychology Quarterly*, 32(1), 5-21.
<https://doi.org/10.1037/spq0000192>
- Meuwese, R., Cillessen, A. H. N., & Güroğlu, B. (2016). Friends in high places: A dyadic perspective on peer status as predictor of friendship quality and the mediating role of empathy and prosocial behavior. *Social Development*, 26, 503-519.
<https://doi.org/10.1111/sode.12213>
- Nock, M. K., Borges, G., Bromet, E. J., Cha, C. B., Kessler, R. C., Lee, S. (2008). Suicide and suicidal behavior. *Epidemiologic Reviews*, 30, 133-154.
<https://doi.org/10.1093/epirev/mxn002>
- van Orden, K. A., Witte, T. K., Cukrowicz, K. C., Braitwaite, S. R., Selby, E. A., & Joiner, T. E. (2010). The interpersonal theory of suicide. *Psychological Review*, 117(2), 575-600.
<https://doi.org/10.1037/a0018697>
- Overledenen; zelfdoding (inwoners), diverse kenmerken. (2020). Centraal bureau voor de statistiek:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7022gza/table?fromstatweb>
- Roxborough, H. M., Hewitt, P. L., Kaldas, J., Flett, G. L., Caelian, C. M., Sherry, S., & Sherry, D. L. (2012). Perfectionistic self-presentation, socially prescribed perfectionism, and suicide in youth: A test of the perfectionism social disconnection model. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 42(2), 217-233. <https://doi.org/10.1111/j.1943-278X.2012.00084.x>
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J., & Ashby, J. S. (2001). The revised almost perfect scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34(1), 130-145. <https://doi.org/10.1080/07481756.2002.12069030>
- Sommerfeld, E., & Malek, S. (2019). Perfectionism moderates the relationship between thwarted belongingness and perceived burdensomeness and suicide ideation in adolescents. *Psychiatric Quarterly*, 90(4), 671-681. <https://doi.org/10.1007/s11126-019-09639-y>
- Smith, M. M., Vidovic, V., Sherry, S. B., & Saklofske, D. (2017). Self-oriented perfectionism and socially prescribed perfectionism add incrementally to the prediction of suicide ideation beyond hopelessness: A meta-analysis of 15 studies.

- Handbook of Suicidal Behaviour*, 349-369. https://doi.org/10.1007/978-981-10-4816-6_19
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Chen, S. C., & Saklofske, D. H. (2017). The perniciousness of perfectionism: A meta-analytic review of the perfectionism-suicide relationship. *Journal of Personality*, 86(3), 522-542. <https://doi.org/10.1111/jopy.12333>
- Steinhoff, A., Ribeaud, D., Kupferschmid, S., Raible-Destan, N., Quednow, B. B., Hepp, U., Eisner, M., & Shanahan, L. (2020). Self-injury from early adolescence to early adulthood: Age-related course, recurrence, and services use in males and females from the community. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01573-w>
- Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and Individual Differences*, 46, 530-535. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.12.006>
- Stoeber, J., Noland, A. B., Mawenu, T. W. N., Henderson, T. M., & Kent, D. N. P. (2017). Perfectionism, social disconnection, and interpersonal hostility: Not all perfectionists don't play nicely with others. *Personality and Individual Differences*, 119, 112-117. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.07.008>
- Waters, S. K., Cross, D. S., & Runions, K. (2009). Social and ecological structures supporting adolescent connectedness to school: A theoretical model. *Journal of School Health*, 79(11), 516-524.
- World Health Organization. (2020). *Suicide data*. https://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/suicideprevent/en/